

STELLA VUOMA

SUORAAN SYDÄMEEN

NYRKKEILIJÄ SONIA GRÖNROOSIN TARINA

LIKE

Otavan Kirjasäätiö ja Suomen Tietokirjailijat ry ovat
tukeneet tämän teoksen kirjoittamista.

© Sonia Grönroos, Stella Vuoma ja Like Kustannus /
Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

LIKE

Like Kustannus

Helsinki

www.like.fi

ISBN 978-951-1-37046-8

”Kun vauva syntyy, hän rauhoittuu sylissä. Hän etsii katsetta. Kun hän uusilla silmillään tavoittaa silmät, hän jää katsomaan niihin. Hän etsii vastausta kysymykseensä: ’Olenko turvassa, onko joku minua varten?’ Ja sitä samaa vastausta hän etsii ihmisten silmistä koko loppuelämänsä ajan. Koko elämänsä ajan ihminen kaipaa yhteyden toisen ihmisen kanssa, hakee kontaktia tavalla tai toisella.”

– HELI PRUUKI JA TERHI KETOLA-HUTTUNEN

”Ja sinut on luotu elämään
Sinut on luotu kokeilemaan
erehtymään
epäonnistumaan
löytämään
valloittamaan koko maailma
koko elämä itsellesi”

– ANJA PORIO

SISÄLLYS

SAATTEEKSI.....	9
PROLOGI	13
I LÄMMITTELY	17
1. PIENET NYRKIT, PIENI SYDÄN	19
2. VAKAAT VUODET VANTAALLA	41
3. KYLMÄKOSKEN KUOHUT	57
4. VALOPILKKUJA HÄMÄRÄSSÄ.....	76
5. SEIKKAILUJA JA SITOUTUMISVAIKEUKSIA.....	87
II OTTELU	97
6. KAIKKI IRTI.....	99
7. SITOUTUMISPROSENTTI IIO	106
8. LÄHENTYMISTÄ JA LOITONTUMISTA	117
9. ENSIMMÄINEN NAINEN	123
10. KIVULIAS MENESTYSVUOSI	132

II. ELÄMÄÄ SUUREMPI KÄÄNNE.....	142
12. KAIKKI VALUU KUIVIIN	149
III JÄÄHDYTTELY.....	165
13. KUKA MINÄ OLEN?.....	167
14. SYDÄMEN ÄÄNI.....	182
15. ÄIDIKSI.....	189
16. KEHÄN ULKOREUNALLA.....	197
17. NELIAPILA.....	209
18. NYT EI OLE KIIRE	217
EPILOGI	230
KIITOKSET	237
SONIA GRÖNROOSIN TÄRKEIMMÄT NYRKKEILYSAAVUTUKSET	242
LÄHTEET.....	243

S A A T T E E K S I

Kirjailijalta

Kirjaprojektin alussa nyrkkeilyn maailma oli minulle tuntematon. En ollut koskaan katsonut yhtään ottelua tai ollut lähelläkään nyrkkeilyhanskaa tai -säkkiä. En tiennyt, mikä on pistari ja mitä sparraus tarkalleen tarkoittaa. Nyrkkeily ei myöskään ollut laji, johon olisin lähtökohtaisesti tuntenut kiinnostusta ja vetoa. Minulla on niskavamma, jonka vuoksi en voi lyödä ainuttakaan kunnan lyöntiä edes tuntuman ottamiseksi. Kukaan ei siis olisi voinut olla kauempana nyrkkeilystä kuin minä.

Juuri näistä syistä olin oikea ihminen kirjoittamaan tämän kirjan. Ulkopuolisuus ja uteliaisuus saivat minut lähestymään aihetta tiedonhaluisen kyselyikäisen tavoin. Halusin ymmärtää, mistä nyrkkeilyssä on kyse ja miksi se on sytyttänyt Sonian kaltaisessa ihmisessä kyltymättömän intohimon. Kun tapasin hänet ensimmäisen kerran, ihmettelin, miten siro kaunotar ylipäätään saattoi olla nyrkkeilijä. Vähänpä tiesin.

On ollut avartavaa tutustua itselleni täysin uuteen urheilulajiin, johon liittyy myös paljon ennakkoluuloja ja väärinkäsityksiä. Olen käynyt salilla haistelemassa harjoitusten hikeä, kuuntelemassa lyöntien kajahduksia ja tunnustelemassa välineitä. Olen seurannut usei-

den nyrkkeilijöiden treenaamista, voittokulkuja ja kipuiluja. Olen lukenut lehtiartikkeleita ja kirjoja, katsonut elokuvia ja kuunnellut haastatteluita. Olen löytänyt itseni karjumasta kiihkon vallassa oteluelukatsomossa niin urheiluhallissa kuin kotisohvallakin: ”Lyö sitä! Paina päälle!” Lopulta olen jopa kokeillut varovaista varjonyrkkeilyä ja kokenut sen monilla tavoin voimauttavan vaikutuksen. Olen inspiroitunut, tempautunut, kauhistunut, ymmärtänyt ja ollut ymmärtämättä. Ennen kaikkea olen tutustunut Soniaan ja hänen elämänsä.

Kun lähdin kerimään Sonian tarinaa auki, törmäsin toistuvasti mysteereihin. Montako kertaa hän oli pienenä isänsä synnyinmaassa Algeriassa? Entä minne hän päätyi vanhempiansa avioeron jälkeen? Mitä kaikkea Ranskassa oikein tapahtui ja milloin?

Sonian kasvuvuosiin liittyy kipeitä käännteitä, ja siksi paljon oli hämärän peitossa. Sonialla itsellään oli vain hataria muistikuvia ja toisen käden tietoja. Monia tapahtumia ja tunteita hän oli painanut unohduksiin selviytyäkseen eteenpäin. Kaikki osalliset eivät halunneet alkaa kaivelemaan menneitä ja repimään vanhoja haavoja auki. Monien muistikuvat ja käsitykset olivat keskenään ristiriidassa.

Palapelin koostaminen vaati salapoliisin työtä, eikä siitä siltikään tullut täysin valmista. Jotkin aukot täydentyivät kiistattomilla faktoilla. Kun moni seikka todisti samaa, käsitys Sonian menneisyydestä syventyi ja joskus myös kumoutui. Vastaan tuli useita yllätyksiä, eivätkä kaikki niistä olleet iloisia. Onneksi elämäntarinaa tukemaan löytyi myös sydäntä lämmittäviä yksityiskohtia.

Kouluikäisestä eteenpäin Sonian omat kokemukset ja näkemykset nousevat kirjassa keskiöön. Vaikka tämä on hänen tarinansa, hän on ollut halukas sisällyttämään mukaan myös muita näkökulmia, riitasointuisiakin. Kehässä Sonia on taitava väistelijä, mutta elämässä suoruus on hänelle luontaista ja iän myötä aina vain tärkeämpää.

Me kaksi tulemme erilaisista maailmoista ja olemme monilla tavoin erilaisia, mutta monet seikat myös yhdistävät meitä. Minun lapsuuteni on ollut suojattu, kun taas Sonia on oppinut jo varhain liiankin itsenäiseksi. Meissä molemmissa on rohkeutta heittäytyä uuteen ja sinnikkyyttä seurata unelmiamme. Huumori ja nauru yhdistävät meitä, samoin kuin rakkaus tanssiin, musiikkiin, kieliin ja Välimeren maihin. Osaamme arvostaa elämän pieniä suuria asioita, koska ne eivät ole meille itsestäänselvyksiä. Olemme kumpikin joutuneet kärsimään terveysongelmista ja tiedämme, mitä niihin liittyvä taistelu on.

Minun on myös erittäin helppo ymmärtää sitä tarkkuutta ja paneutumista, jolla Sonia suhtautuu lajiinsa. Kun hän opettelee jonkin liikesarjan, hän ei huitaise sitä vähän sinne päin, vaan perehtyy siihen viimeistä piirtoa myöten ja toistaa sitä niin kauan, kunnes se on iskostunut syvimpään solumuistiin asti. Samaan tapaan minä työstän tekstiä. Joku voisi kutsua sitä perfektionismiksi, joku toinen syväksi rakkaudeksi ja omistautumiseksi. Innostuksen vallassa takoessa itse kunkin on tärkeää muistaa, että huippukunto luiskahtaa helposti rapakunnon puolelle, jos ei pidä huolta levosta ja palautumisesta. Sitäkin me molemmat olemme joutuneet opettelemaan.

Näistä lähtökohdista ryhdyimme yhteistyöhön, jossa sama aaltopituus ja suora kommunikaatioyhteys löytyivät vaivatta. Tämä tarina sisältää paljon kauneutta, mutta ei mitään kaunisteltua.

Kiitos sinulle, hyvä lukija, että tartuit tähän kirjaan. Toivon, että se osuu suoraan sydämeen.

Stella Vuoma

Sonialta

Tämän kirjan tekeminen on ollut minulle liikuttava ja järisyttäväkin prosessi. Olen kohdannut kaikki ne kipeät asiat, jotka olin onnistuneesti opetellut hautaamaan täysin käsittelemättä. Olen oppinut uusia asioita itsestäni ja menneisyydestäni. Olen käynyt läpi tekemiäni virheitä ja kasvanut sekä ihmisenä että urheilijana. Olen oppinut arvostamaan entistä enemmän kaikkea sitä hyvää, mitä olen saanut.

Kerroin Stellalle elämästäni usean vuoden aikana. Muistia virkistivät lehtijutut, asiakirjat, muiden ihmisten haastattelut, somepäivitykset, valokuvat ja kirjeet. Kaikesta tästä materiaalista seuloutui kirja, jota sinä, hyvä lukija, pitelet nyt käsissäsi.

Tässä kirjassa on kerrtettu paljon, ja paljon on jätetty kertomatta. Joidenkin henkilöiden nimet on muutettu heidän yksityisyytensä suojelemiseksi. Keksimällä nimillä kirjassa esiintyvät Kaisa, Hessa, Toni ja Juha.

Toivon, että tarinani tarjoaa sekä varoittavia että rohkaisevia esimerkkejä. Haluan inspiroida jokaista tavoittelemaan omia unelmiaan. Muista olla uskollinen itsellesi ja avoin mahdollisuuksille. Kun pysyt lujana ja sydämesi on täynnä rakkautta, sinusta on mihin vain.

Sonia Grönroos

P R O L O G I
Jeju, Etelä-Korea, 17.II.2014

Aamuauringon ensimmäiset säteet hipovat Etelä-Korean korkeimman vuoren huippua. Tulivuori Hallasan hallitsee Jeju Cityä ja koko Jejun saarta. Hotellihuoneen ikkunasta näkee, miten vuoren rinteet alkavat hehkua kultaisina. Olisiko se hyvä enne?

Käynnissä ovat naisten nyrkkeilyn maailmanmestaruuskisat. Näissä kisoissa ratkaistaan, mihin suuntaan vuoden läpimurroksi nimetyn hyttysarjalaisen ura etenee. Naisten nyrkkeilystä on tullut olympialaji kaksi vuotta aiemmin, ja Tampereen Voimailuseuran Sonia Grönroos tähtää huipulle. Tavoitteena on olympiapaikka Riossa kahden vuoden kuluttua. Menestys MM-kisoissa on ainoa mahdollisuus pääsylippuun. Odotukset ovat korkealla, sekä Sonialla että seuralla.

Hyvät enteet ovat tarpeen. Sonian ensimmäinen ottelu on seuraavana päivänä, mutta hän on jokaista soluaan myöten kireä, jännittynyt ja ahdistunut. Selkä on sementtiä ja pohkeet ovat jumissa. Ottelussa pitäisi olla terävä ja rento. Miten hän pääsisi sellaiseen kuntoon vuorokaudessa? Lisäksi huono joukkuehenki häiritsee ja hiertää. Pienen maajoukkueen pitäisi olla yhteen hiileen puhaltava tiimi, mutta he ovat kaikkea muuta.

Kultainen aamuurinko valuttaa suoniin toivoa ja voimaa. Sonia nousee tunnustellen seisomaan. Kuuman suihkun alla lihakset antavat aavistuksen periksi, kireys hellittää ja aineenvaihdunta herää. Jospa juokseminen vetreyttäisi loputkin.

Aamulenkillä askeleet tömähtelevät vulkaanisen saaren pintaan. Sonian sisällä kuohuu ja kuplii. Olo ei rentoudu, vaan jännittyy entisestään. Selkensä takia Sonia ei yleensä juokse asfaltilla, mutta nyt hän tekee niin joukkueen yhteishengen nimissä. Yhteishenki pysyy hievahtamatta huonona, ja selkä ärtyy ärtymistään.

Ennen ottelupäivän punnitusta paino on vedettävä niin alas kuin mahdollista. Seuraavaksi on jumpan ja varjonyrkkeilyn vuoro. Sonia pukeutuu kerrastoon, vaatekertaan ja hikipukuun.

”Väistö, sitten oikea suora. Vasen yläkoukku perään. Ole valppaana, tarkkaile vastustajan tyyliä. Kun hän liikahtaa, hyökkää.”

Niin Sonia kuivaharjoitteli jo kotona Tampereella. Vastoin tapojaan hän kävi tyypillisiä lyönti- ja askelsarjojaan läpi jopa iltaisin sängyssä. Syke nousi ja uni kaikkosi, kun hän otteli ajatuksen voimalla. Mielikuvat päättyivät aina siihen, että voiton merkiksi nostettiin pystyyn hänen kätensä. Yhä varmemmaksi mahdollisuksistaan hän tuli, kun kisapaikalla vastustajaksi arvottiin algerialainen Souhila Bouchene. Kokoneempana ottelijana Soniasta tuli heti ennakkosuosikki.

Nyt tummat pilvet väijyvät ennakkosuosikin yllä. Päivän käännyksessä kohti iltaa ne alkavat kerääntyä uhkaavaksi ukkosrintamaksi. Kun Sonia harjoittelee tekniikkaa lyömällä valmentajan pistehanskoihin, selkäkipu yltyy äkkiä sietämättömäksi. Valmentaja kehottaa venyttelemään ja jumppaamaan, mutta se ei auta. Harjoitus on pakko keskeyttää.

Antaisiko Sonia periksi? Ei tietenkään. Sellainen ei edes kuulu sanavarastoon. Hän on otellut aiemminkin vihoittelevalla selällä ja

rikkinäisellä olkapäällä. Kipu ei ole mikään este. Keväällä hän voitti kaksi kovaa venäläistä vastustajaa, vaikka ei pystynyt liikkumaan kehässä ollenkaan jalkapöytien rasisurmurtumien vuoksi.

Hotellihuoneessa Sonia jatkaa selän vetreyttämistä ja painonvetoa eli painon pudottamista kisakuntoon. Välillä hän lepuuttaa lattialla. Selinmakuulla kovalla alustalla sattuu vähiten. Siinä hikipuvussa maatessaan hän näyttää avuttomaan asentoon kellahtaneelta kovakuoriaiselta. Hän sulkee silmänsä. Kasvoilla helmeilee hikipisaroita.

Ei auta. On taiteiltava itsensä takaisin pystyyn ja jatkettava.

Äkkiä, kesken liikkeen, oikea jalka pettää alta. Sonia rojahtaa lattialle. Hän yrittää nousta ylös, mutta jalka ei pidä. Sille ei voi varata. Hikipuku on muuttunut pienen merenneidon suomuiksi. Joka kerta kun Sonia yrittää astua oikealle jalalleen, salama iskee selästä sääreen saakka ja hän ulvoo kivusta.

Enää Sonia ei tunne olevansa läpimurto, ainoastaan murtunut. Hän makaa lattialla selällään, kykenemättä liikkumaan. Häneen sattuu, kaikilla mahdollisilla tavoilla. Selkä on paskana, elimistö on paskana, mieli on paskana. Tällaistaako on huippu-urheilijan elämä?

Hikipuku alkaa kahista itkunkouristusten tahdissa. Kyyneleet ja räkä valuvat poskia pitkin parketille. Ennakkosuosikki on lyöty ennen kuin kongi on edes kumahtanut ottelun alkamisen merkiksi. Oikean suoran onkin iskenyt elämä, ei hän.

Tähänkö kaikki kaatuisi? Miten lahjakas ja ilmiömäisen nopeasti huipulle noussut nyrkkeilijä ylipäätään on päätynyt tällaiseen tilanteeseen? Entä miten ihmeessä hän pääsisi tästä enää ylös?

I LÄMMITTELY

I. PIENET NYRKIT, PIENI SYDÄN
1979–1990

*”Kaikille on varmaan vähän epäselvää,
mitä on milloinkin tapahtunut.”*

Maailmassa on kaikki hyvin

Sonian sirot nyrkkit viuhtoivat ilmaa ensimmäisen kerran Järvenpäässä poutaisena tiistaiamuna huhtikuun 10. päivänä vuonna 1984. Näkemykset siitä, oliko isä mukana synnytyksessä vai ei, vaihtelevat. Varmaa on kuitenkin se, että isä kutsui ruttuista ja tumman karvan peittämää räpälettä hellästi rotaksi.

Pian kotiutumisen jälkeen Sonian elämään tuli isän ja äidin lisäksi kaksi muutakin tärkeää läheistä. Naapurustossa asuva äidin sisko Arja tuli katsomaan tulokasta. Pikkuinen nukkui vauvansängyssään häiriintymättömän rauhallista unta, vaikka ympärillä oli ihmisiä ja puhetta ja hälinää. Puolitoista vuotta vanhempi Maru-veli puolestaan piti huolen, että ääntä riitti eri korkeuksilla ja kunnan volyyymilla koko ajan. Aikuiset totesivat, että vauva oli varmasti totunut isoveljen pitämään meteliin jo vatsa-aikana ja päätteli siitä, että maailmassa oli kaikki hyvin.

Sonian suomalainen äiti ja algerialaissyntyinen isä olivat tavanneet reilut neljä vuotta aiemmin joulun aikaan Oslossa. Seitsemäntoistavuotias Kaisa oli lähtenyt Norjaan töihin ystävänsä kanssa, ja neljä vuotta vanhempi Zitouni, kutsuanimeltään Zino, oli lähtenyt katselemaan maailmaa Ranskasta, jonne hän oli muuttanut kotiseudultaan Sétifistä. Vaalean kaunottaren ja tumman komistuksen tiet kohtasivat sattuman oikusta oslolaisessa kahvilassa, ja rakkaus syntyi.

Zinon väliaikaiseksi tarkoitettu oleskelu Norjassa venyi. Hän ei voinut hakea vakituista työtä, mutta sai satunnaisesti tilapäishommia. Kevään edetessä Kaisa ehdotti, että he muuttaisivat yhdessä Suomeen. Ennen Norjaa Zino oli oleillut Sveitsissä, Hollannissa ja Tukholmassa, mutta Suomesta hän ei tiennyt juuri mitään. Se ei haitannut. Hänestä oli hienoa nähdä maailmaa.

Ehdoksi muutolle Zino asetti sen, että pariskunta ei asettuisi Kaisan kotiin, vaan oman katon alle. Kaisahan oli vielä alaikäinen ja oli lähtenyt Osloon lapsuudenkodistaan. Niinpä Kaisa soitti äidilleen ja pyysi tätä etsimään heille vuokra-asunnon. Äiti etsikin, kunhan oli ensin kysynyt, kuinka tumma ja minkä näköinen tyttären poikaystävä oikein oli. Kiharatukkaisen Zinon sanottiin muistuttavan Jimi Hendrixiä. Ehkä se ratkaisi asian. Joka tapauksessa nuori pari muutti Järvenpäähän keväällä 1980.

Zino olisi halunnut hakea opiskelemaan, mutta hän ei osannut vielä kieltä. Työt olivat siis ainoa vaihtoehto. Töitä taas ei ollut mahdollista saada ilman naimisiinmenoa. Niinpä rakastavaiset avioituivat heti samana kesänä, Kaisan täytettyä 18 vuotta. Vihkimisen jälkeen juotiin kakkukahvit perhepiirissä.

Pian Zino sai työpaikan metallifirmasta ja työn kautta tuoreelle avioparille asunnon. Ensimmäinen vuosi Suomessa oli hänelle silti vaikea. Talven pimeys ja kylmyys ahdistivat, ja kulttuurierot olivat

suuret. Järvenpäässä ei ollut paljon muita ulkomaalaisia, lähinnä opiskelijoita, jotka tulivat ja menivät. Zinosta tuntui kuin hän olisi ollut vieraalla planeetalla.

Sopeutumisvaikeuksistaan huolimatta Zino oli yritteliäs ja halusi pärjätä. Hän hankki työn ohessa ajokortin ja opiskeli suomea. Kielitaito karttui myös töissä: joka ilta hän tuli kotiin uuden sanan kanssa. Työkavereista tuli tärkeitä. Jotkut muut Zinon tapaamat algerialaiset eivät oppineet kieltä kovin hyvin eivätkä tottuneet kylmyyteen. He lähtivät pois. Zino jäi.

Syksyllä 1982 syntyi Maru ja keväällä 1984 sitten Sonia. Siihen mennessä Zinon ajatuskieli oli vaihtunut ranskasta suomeksi ja Aku Ankan lisäksi hän luki Mika Waltaria ja Aleksis Kiveä. Hän oli rakastunut paitsi vaimoonsa ja lapsiinsa, myös suomen kieleen.

Sonia sai kolme sointuvaa ja osuvaa etunimeä: Sonia Samira Sabah. Sonia merkitsee arabian kielessä kaunotarta, Samira miellyttävää seuraa ja Sabah aamunkoittoa.

Rakoilua

Ei mennyt kauan, kun perheen liimaukset alkoivat irtoilla. Vaikka onnea täydensi säteilevä hymytyttö, se ei auttanut. Itsenäinen ja boheemi Kaisa ei ehkä täysin vastannut niitä odotuksia, joita patriarkalisesta kulttuurista tuleva muslimimies asetti aviovaimolle ja perheenäidille. Zino puolestaan huiteli kylillä perhesitoumuksistaan piittaamatta, mikä tuskin vastasi Kaisan odotuksia. Sonialla on sellainen käsitys, että omasta käytöksestään huolimatta Zino oli hyvinkin omistushaluinen ja mustasukkainen. Vanhemmat olivat myös temperamentiltaan erilaisia. Zino oli kiihkeä ja äkkipikainen, lukemista rakastava Kaisa rauhallinen ja sopuisa. Eroavuudet alkoivat lyödä kiilaa pariskunnan väliin.

Zinon ulospäänsuuntautunut, avoin ja iloinen luonne oli auttanut häntä sopeutumaan Suomeen. Perherauhan kannalta nämä positiiviset ominaisuudet kääntyivät negatiivisiksi. Zino pelasi jalkapalloa ja oli tunnettu kasvo Järvenpäässä. Töiden jälkeen hän meni usein työkavereidensa kanssa pubiin ja diskoihin, ja sieltä mukaan tarttui seuralainen jos toinenkin. Zino kertoo, että tummaa miestä pidettiin 1980-luvun alun Suomessa eksoottisena ja naiset olivat hänestä siksi kiinnostuneita.

”Minä olin kauhea naisten kanssa, sanon sen suoraan”, hän myöntää. ”Yksi, toinen, kolmas, neljäs tuli. Ranskassa ei ollut koskaan ollut sellaista, eikä varsinkaan Algeriassa. Tämä oli ihan uutta.”

Zino toteaa olleensa nuori ja tehneensä virheitä. Täysin kelvottomana aviomiehenä hän ei kuitenkaan tuolloista itseään pidä. Hän ei juurikaan juonut, toisin kuin työkaverit, jotka saattoivat arki-iltanakin ottaa kahdeksan tuoppia ja mennä seuraavana aamuna kuu-deksi töihin. Zino ei pitänyt humalahakuisesta juomisesta.

”En sano, että olin maailman paras mies, mutta en koskaan lyönyt enkä tehnyt mitään pahaa. Ainoa paha tekoni oli naiset.”

Kun Sonia oli yksivuotias, tilanne oli siinä pisteessä, että Kaisa halusi erota. Zino sen sijaan ei halunnut. Hehän olivat perhe.

Vanhempien välien rakoilun myötä myös Sonian lapsuuden tarina muuttuu aukkoisemmaksi. Maailmassa ei enää ollut kaikki hyvin, ja siksi aikajanaan ilmestyy tyhjiä kohtia, mutkia ja solmuja.

”Tässä on mennyt niin kauan, että kaikille on varmaan vähän epäselvää, mitä on milloinkin tapahtunut”, Sonia toteaa. ”Ja kaikilla on omat muistonsa ja omat näkemyksensä.”

Se on kuitenkin varmaa, että kun Kaisa eräänä päivänä tuli töistä, Zino ja lapset olivat kadonneet.

Kaappaus

Sonia on kuullut tarinan hänen ja Marun kaappauksesta lukemattomia kertoja. Paljon on silti hämärän peitossa. Isän kanssa tapahtuneesta ei ole koskaan puhuttu, ja omia muistikuvia Sonialla ei luonnollisestikaan ole.

”En tiedä onko se muisto vai uni, mutta muistan savimajatyypin tilan, jossa oli reiät ikkunoina. Siellä oli pieniä tipuja.”

Todennäköisesti tipumuisto liittyy myöhempään ajankohtaan. Kaappauksen aikoihin Sonia oli sentään vasta yksivuotias.

Kaisan pahin kauhu laantui, kun Zino soitti Algeriasta ja kertoi olevansa lasten kanssa äitinsä luona. Ehdot olivat kuitenkin karut: jos Kaisa ottaisi avioeron, hän ei näkisi lapsiaan enää koskaan.

Zino ei mielellään puhu tapahtuneesta. Hän sanoo, ettei muista, kuinka kauan hän ja lapset olivat Algeriassa. Sen hän kuitenkin kertoo, että lopulta hänen äitinsä, ”todella viisas nainen”, läksytti: nyt sinä viet lapset kotiin. Zinon perhe ei hyväksynyt sitä, että hän oli erottanut lapset äidistään.

Zino ja Kaisa puhuivat puhelimesta ja sopivat jatkavansa yhdessä. Kaisa matkusti hakemaan perheen takaisin Suomeen. Kuinka riemumielin hän avioliittoa jatkoi, sitä voi vain arvailla. Ainakin hän sai lapsensa takaisin.

Lapsikaappaukset voivat päättyä huomattavasti ikävämmälläkin tavalla. Sonia on usein miettinyt, millaista hänen elämästään olisi tullut, jos vanhemmat eivät olisi palanneet yhteen ja Kaisa ei olisi tullut hakemaan heitä. Tapahtunutta ei kuitenkaan jääty märehimään, eikä se ole määritelty Sonian ja Marun kohtaloa. Tekona kaappaus oli tietysti äärimmäinen, joten lasten äitiin se jätti epäilemättä pysyvät jäljet. Turvallisuudentunne oli horjunut perustavasti. Oliko niin käynyt Sonialle ja Marulle, sitä ei voi tietää.

Jälkeenpäin Sonia on halunnut oppia ymmärtämään isänsä taustoja ja motiiveja. Zino tuli kulttuurista, jossa mies hallitsee perhettä. Kun hänen vaimonsa alkoi osoittaa omaa tahtoa ja halusi erota, hän yritti saada kontrollin käsiinsä millä keinolla hyvänsä. Avionrikkojana hän oli tilanteessa altavastaaja, joten ainoa käytettävissä oleva valttikortti olivat lapset.

Sonia ei hyväksy isänsä tekoa, mutta ymmärtää, mistä se kumpusi. Myös ikä epäilemättä vaikutti: Zino oli yhä hyvin nuori. Hän ei osannut käsitellä tunteitaan. Kiihkeänä luonteena hän teki äkkipikaisia ratkaisuja, joita jälkeenpäin ehkä katui. Sonia tunnistaa myös itsessään ja veljessään isän eteläistä temperamenttia, joka kuuluu etenkin teini-iässä tulisesti. Hymy, nauru ja liikutus ovat herkässä, mutta myös mielipaha näkyy ja kuuluu. Vahvoja tunteita on vaikea peitellä. Aikuisen harkintakyvyllä tunteidensäätely onnistuu paremmin kuin nuorena.

Uusi alku Osllossa – ja loppu

Välikohtauksen jälkeen perheen arki jatkui jälleen Järvenpäässä. Zino pääsi opiskelemaan ja alkoi käydä ammattikoulun elektroniikkalinjaa. Avioliitto ei kuitenkaan ollut entisensä. Zino kertoo pelänneensä jatkuvasti eroa. Jossain vaiheessa hän löysi lohduttajan naimisissa olevasta naisesta. Kiihkeän romanssin päätyttyä hän ehdotti Kaisalle uutta alkua: paluumuuttoa Norjaan. Ehkä uudessa ympäristössä menneet unohtuisivat ja voitaisiin aloittaa puhtaalta pöydältä.

Niin perhe muutti Osloon, alkuperäisille syntysijoilleen. Sonian ja Marun väestötietorekistereistä näkee, että he ovat muuttaneet pois Suomesta toukokuun alussa 1986.

Naapurissa asunut Arja-täti ihmetteli ja suri ratkaisua. Hän ja hänen aviomiehensä Bjarne menivät käymään Norjassa heinä-

kuussa. Reissulla otettiin valokuva, jossa kaksivuotias Sonia ja pian neljä täyttävä Maru istuvat vierekkäin äitinsä työntämässä tuplakär-ryissä. Sekä Kaisa että Zino olivat saaneet töitä ja kaikki oli päällisin puolin kunnossa.

Rauha oli vain näennäistä. Kaisa halusi yhä erota, mutta toisinto kaappauksesta pelotti. Lopulta, reilun vuoden jälkeen, Zino suostui avioeroon sillä ehdolla, että toinen lapsista jäisi hänelle. Perhe hal-kesi kahtia.

Sonia ei ole varma, miten lasten kohtalo ratkaistiin: kumpi jäisi isälle ja kumpi äidille.

”Minulla on sellainen mielikuva kuin minulta olisi kysytty asiasta ja olisin sanonut, että haluan olla isin kanssa. Olin aina isän perään.”

Lopputuloksena oli joka tapauksessa se, että Zino lähti Sonian kanssa Oslosta ja Kaisa ja Maru jäivät.

Zino kertoo, että aluksi hän ja Sonia palasivat Suomeen, Järvenpäähän, jossa hän perusti ystävänsä kanssa yrityksen. Sonialle tieto on uusi ja yllättävä.

”Minusta tuntuu todella oudolta, että me olisimme tulleet kahdestaan Suomeen. Miksi ihmeessä? En ole koskaan aiemmin kuul-lut sellaisesta eikä minulla ole sellaisia muistoja.”

Myöskään Arja-täti ei tällaista vaihetta muista tai tiedä olleen. Zino luonnehtiikin tuota Suomen-ajanjaksoa yksinäiseksi. Hänestä oli tehty avioeron syntipukki, eikä hän ollut tekemisissä Kaisan su-kulaisten kanssa.

Väestötietorekisterin mukaan Sonia muutti kirjoille Järvenpää-hän lokakuussa 1987, ollessaan kolme- ja puolivuotias. Todisteesta huolimatta hänestä tuntuu kummalliselta, että hän ja isä olisivat muuttaneet kahdestaan Suomeen. Miksi Kaisa ja Marukin eivät siinä tapauksessa muuttaneet, jotta äiti ja tytär olisivat voineet nähdä toi-siaan? Oliko kyseessä kenties kosto Zinon taholta: koska Kaisa oli

halunnut erota, hän ei saisi nähdä tyttärtään ollenkaan? Tiesikö Kaisa edes, että Zino ja Sonia olivat muuttaneet nimenomaan Suomeen?

Zino kertoo, että hän ja Sonia asuivat Järvenpäässä vuoden verran. Sen jälkeen hän sai tarpeekseen monessakin mielessä kylmästä Pohjolasta. Isä ja tytär muuttivat Ranskaan, josta Zino oli alun perin Euroopan-turneelleen lähtenyt. He asettuivat Lyoniin, jossa Zinolla oli perhettä ja sukua.

Tätä muuttoa Sonian väestötietorekisteriin ei ole kirjattu, vaan hän pysyi kirjoilla Järvenpäässä. Unohdus, erehdys vai tarkoituksellinen pimitys – kuka tietää. Sonia epäilee, että ehkä he olivat vain piipahtaneet Suomessa, jonne hän oli jäänyt kirjoille.

Kysymykset jäävät ilmaan. Sonia ei tiedä tänäkään päivänä, missä hän tuon ajan oikeasti vietti. Ehkä isä ja äiti joskus täydentävät tarinaa hänelle, ehkä eivät. Ainakin hän toivoo voitavansa puhua heidän kanssaan vielä joskus kaikesta kunnolla.

Sisarusten yhteenpaluu

Seuraava maamerkki on kesä 1988. Silloin Kaisa kävi Oslostaa Suomessa lomalla ja tapasi Arja-siskonsa luona tämän Bjarne-miehen veljen, Kristerin. Ensimmäisen kerran Kaisa ja Krister olivat tavanneet jo muutamaa vuotta aiemmin sisarustensa häissä. Nyt he tutustuivat ja alkoivat pitää yhteyttä puhelimitse. Pian Krister myös kävi prätkällä Oslossa. Kaisa ja Maru asuivat valtavassa kerrostalossa, Marun muistin mukaan ehkä kahdeksannessa kerroksessa. Työssä käyvän yksinhuoltajan arki vaikutti Kristerin näkökulmasta raskaalta. Itse hän oli lapseton ja huoleton mies.

Sonia on kuullut äidiltään riipaisevan kertomuksen näiltä ajoilta. Yhtenä päivänä Kaisa löysi kaapista yllätyksekseen haisevan ruokäkätkön. Kävi ilmi, että Maru oli kerännyt ruokaa piiloon jo jonkin

aikaa. Nappisilmän sydäntäsärkevä selitys kuului: ”Se on Sonialle, sitten kun Sonia tulee kotiin.”

Kaisasta oli tuntunut jo alun alkaen pahalta erottaa toisilleen läheiset sisarukset. Ajan kuluessa ratkaisu alkoi raastaa koko ajan enemmän. Pieni Sonia varttui yksin ilman isoveljensä tukea. Pian sisko ja veli eivät enää edes pystyisi kommunikoimaan keskenään, koska puhuisivat eri kieliä. Soniaa Kaisa ei saisi takaisin itselleen – se vaihtoehto oli täysin poissuljettu. Niinpä hän teki kipeän ratkaisun: hän päätti luopua myös Marusta.

Zino kertoo, että pian Ranskaan asettumisen jälkeen Kaisa soitti ja ehdotti, että myös Maru siirtyisi Zinon hoiviin. Luovuttaminen sovittiin ei-kenenkään-maalte Tanskaan.

”Tapasimme lentokentällä ja minä otin Marun, iloisen pienen pojan. Me lähdimme sitten Ranskaan.”

Äiti on kertonut Sonialle, että luopuminen Marusta oli hänelle vaikein teko koskaan. Tilannetta pahensi vielä se, että hän oli luullut samalla edes näkevänsä Sonian, josta oli ollut erossa jo vuoden verran, mutta niin ei käynytäkään. Vanhemmat olivat etukäteen sopineet, että Sonia olisi paikalla, mutta Zino petti lupauksensa.

Sonia on kiitollinen siitä, että Kaisa teki raskaan päätöksen ja palautti sisarukset yhteen. Myöhemmin tapahtui asioita, joilla olisi voinut olla Soniaan kohtalokas vaikutus, jos hän olisi joutunut kokemaan ne yksin.

Paketti Algeriaan

Syyskuun alussa 1988 Kaisa palasi Norjasta takaisin Suomeen. Kahta vuotta aiemmin hän oli muuttanut sinne perheellisenä kahden lapsen äitinä, takaisin tullessaan hänellä oli vain matkatavarat. Aluksi hän meni asumaan Arjan ja Bjarnen luo.